

Information om fånggrödor i gårdsförsöken

Onsdag 12.10.2016 kl. 12.00-15.00.

Fältdag i Esbo på Magnus Selenius gård (Nyby gård).

Vägbeskrivning till gården: Rödskogsvägen 35, 02940 Esbo.

Åkern är ca. en kilometer från gården söderut längs Rödskogsvägen.

På fältdagen får man information om odling av fånggrödor och strukturfrågor om marken. Vi bekantar oss med ett gårdsförsök, där rajgräs och klöversorter såtts på våren som bottengrödor i bondböna.

Medverkar gör också Nylands NTM-centrals experter, som ger vägledning om hur man kan använda fånggrödor.

Vid tillställningen kan man även träffa sortrepresentant för vallutsäde.

Målgrupp: Växtodlingsgårdar i Nyland

Smakprov av bondbönesoppa och kaffeservering kl. 12.

Välkommen och diskutera om fånggrödor, markstruktur och inverkan på vattnet!

Arrangör:

Projektet för näringsurlakningen under kontroll - vattendragen i bra skick 2016-2019 (UusiRaha-NyRaHa projektet).

Projektet för vattenskyddsåtgärder i Mellannyland på jordbrukarnas villkor, VILKKU

Anmälningar och tilläggsinformation per e-post till uusiraha@luke.fi
senast måndag 10.10.2016. Tillfället tolkas på svenska.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

VID KÖP AV DE PRISBELÖNTA VALTRA N- OCH T-SERIERNAS STÖRSTA MODELLER
50 TIMMARS SERVICE OCH ETT HÄNSIDIGT UTRUSTNINGSPÅKET PÅ KÖPET

VALTRA

Om förmln 5000 €

→ LIS MERA VALTRA.FI/RAMPACAT

Fånggrödor under lupp i Rödskog

Fånggrödor och frågor om markstruktur var temat för fältdagen som ordnades förra veckan på Nyby gård i Rödskog i Esbo hos ekobonden Magnus Selenius.

Tanken med fånggröda är att binda näringsämnen som frigörs ur marken efter att den egentliga skördeväxten har skördats. Samtidigt anses den förbättra markstrukturen.

Selenius odlar fånggrödor på omkring hälften av sin areal, vilket alltså är betydligt mer än den 25 procent man får understöd för. Växtligheten kan ibland vara frodig vilket ger en hel del utmaningar.

– Fånggröda är nog en bra sak. Vid bearbetning vänder man ner grön massa och näringsämnena tas till vara i stället för att frigöras.

Den stödberättigade arealen av fånggröda får brytas först den första oktober, men Selenius upplever att det i bland kan vara lite sent. Som ekobonde får han naturligtvis inte avsluta fånggrödan kemiskt, vilket från och med 15.9 är möjligt för en konventionell gård.

– Den del som jag inte får stöd för kan jag börja bearbeta när det passar mig, säger Selenius.

Särskilt på de skiften som tampas med kvickrot och gårds-skräppa måste ogräsbearbetningen ske omsorgsfullt för att inte leda till bekymmer.

– Jag försöker klara mig utan plöjning och använder i stället kultivator och alvlockrare för jordbearbetningen, säger Selenius.

Han är en av nio odlare i Nyland som deltar i ett treårigt projekt där man undersöker fånggrödornas effekt på odlingsmarkens struktur och vattenkvaliteten i angränsande vattendrag.

Rajgräs och klöver

Hos Selenius kunde man bekanta sig med försöksrutor med olika sorters rajgräs och klöver som sätts i våras som bottengröda i bondböna.

På fältdagen fanns också representanter från Naturresursinstitutet Luke, Nylands Svenska Lantbruksällskap, Pro Agria, Tilasiemen, NTM-centralen och projekten NyRaHa (Luke) och Vilkuu som vardera jobbar med vattenskydd.

Projektchef Hannu Känkänen är forskare vid Naturresursinstitutet Luke och projektchef för NyRaHa som handlar om näringsämnenas kretslopp i naturen.

– Med hjälp av fånggrödorna tar man tillvara överlopps näringsämnen och för dem vidare till nästa års sädd. Samtidigt vinner vattendraget på det.

Forskning om fångväxter är ändå rätt sparsam och för att få mer kött på benen har NyRaHa

Magnus Selenius deltar i ett projekt där odling av fånggröda undersöks ur olika synvinklar. Han odlar själv fånggröda på omkring hälften av sin åkerareal.

kört igång projektet odlingsförsök på några nyländska gårdar. Försöksrutorna såddes i våras och följs med efter hand.

– Vi vill undersöka skillnaden mellan olika sorters fånggröda så att man kan välja den gröda som passar en bäst, säger Känkänen.

Selenius har satt försöksrutor i bondböna, vilket inte undersökts tidigare.

– Det vi vet nu är att italienskt rajgräs är den fånggröda som effektivast fångar upp näringsämnen från jorden. Upp till 70 procent av kväveförlusterna kan förhindras med odling av fånggrödor, säger Hannu Känkänen.

Han tillägger att också markstrukturen gynnas och förbättras av fånggrödornas långa rötter och tillägger att kvaliteten på fånggrödan fungerar också som ett alternativ i växtföljden för den som annars har en rätt så ensidig odling.

– Nackdelen är att kvickrotsbekämpningen kan försvåras. Å andra sidan är italienskt rajgräs också en stark konkurrent till ogräsen.

Rådgivningsgrupper startas

För den som är intresserad att lära sig mera om fånggrödor kommer ProAgria inom kort att köra igång några rådgivningsgrupper där man fokuserar på just fånggrödor.

– Som åtgärd inom miljöersättningen är fånggrödan otroligt populär, säger Jarmo Kitula från Nylands Närings- trafik och miljöcentral.

I fjol var åtgärden så pass aktivt blad jordbrukarna att villkoren justerades i år. Bland annat infördes en övre gräns för utbetalning av stöd. Odlaren kan få stöd för åtgärden för högst 25 procent av gårdens stödberättigade areal. På egen bekostnad

får du förstås odla hur mycket du vill.

Ett krav som gäller den stödberättigade odlingen av fånggröda är att den ska vara heltäckande. Man får avsluta odlingen med bekämpningsmedel.

Det faktum att många fånggrödor börjar växa ordentligt först efter att huvudväxten har skördats har gett granskarna en hel del huvudbråk. Det har lösts genom återkommande gårdsbesök senare under hösten.

I fjol var odling av fånggröda utmanande. Den grodde dåligt och täckte således inte marken. I år var förhållandena däremot bättre.

– Av 174 nyländska gårdar som granskades hade 10-15 problem med fånggrödan, säger Kitula och tillägger att kvaliteten på utsädet är avgörande.

– Gammalt eller övervintrat småfrö grodd dåligt.

På vissa av gårdarna har fånggrödan också grott onödigt bra, det vill säga den har tagit över den egentliga växtens plats.

Selenius själv är också intresserad av att se hur bra – eller egentligen hur dåligt – de olika sorterna övervintrar.

Varierande fröstorlek

Fröstorleken mellan olika slagen av rajgräs skiljer sig förvånansvärt mycket. Utsädesmängden kan med fördel varieras enligt fröstorlek. I försöksrutorna verkar de minsta fröna ha klarat sig sämst medan sorten Turgo med de största fröna också växte högre än de andra rajgrässorterna.

Sädd av fånggröda kan ske på olika sätt: i samband med huvudsädden eller i ett senare skede.

– Ju senare du sår desto viktigare är det att du myllrar fröna på något sätt. Eller sen får du vänta på regn, säger Hannu Känkänen.

Enligt honom måste man som bonde utgå ifrån att det sker en viss skördeminskning där fånggrödan täcker marken.

– Det är ju därför man får stöd för att odla fånggröda, säger han. Tanken är att stödet ska kompensera för utgifter för sädd och en viss skördeminskning.

Magnus Selenius tillägger att en högväxande fånggröda gör att man inte kan tröska lika nära markytan som annars, vilket också gör att en del av börnorna blir kvar på åkern.

Hannu Känkänen förevisar försöksrutorna på Nyby. Känkänen är forskare vid Naturresursinstitutet Luke och hoppas att hur fånggrödor påverkar vattendragen och markstrukturen.

Det fleråriga engelska rajgräset Mathilde visade sig i försöken vara rätt anspråkslöst, åtminstone det här första året. Italienskt rajgräs har ett kraftigare rotsystem med nästan lika mycket massa under som ovan jord, vilket gynnar markstrukturen. Eftersom det finns flera olika sorter av italienskt rajgräs kan det variera mellan sorterna.

Vitklövern är mindre frodig än rödklövern, men bildar en jämn och täckande matta. Rödklövern och alsikeklövern kan i vissa fall bli för storvuxen för att smidigt fungera som fånggröda.

Selenius har också på eget initiativ gjort försöksrutor med olika utsädesmängd. Samma frösart av italienskt rajgräs är sätt med utsädesmängderna 3,5 kg, 7 kg respektive 14 kg per hektar.

Resultaten syns bra med blotta ögat. Det med minst utsädesmängd är klenst och klarar inte riktigt av att täcka markytan medan den tättsädda rutan har en onödigt lång och frodig växtlighet. Lagom verkar vara bäst.

TEXT & FOTO
MARIA WASSSTRÖM
maria.wassstrom@gmail.com

Besluten om upphävande av överlopps stödrättigheter postas till markägarna

■ Under de närmaste dagarna postas besluten om upphävandet av överlopps stödrättigheter till markägarna. I våras postades beslut om upphävande av överlopps stödrättigheter till jordbrukarna och i höst är det markägarnas tur. Upphävandet av överlopps stödrättigheter beror på att man inom EU övergick till den nya programperiodens stödsystem år 2015.

Stödrättigheterna begränsar hur mycket EU-helfinansierade direktstöd som kan betalas till gården, d.v.s. grundstöd, förgröningsstöd och EU-stöd till unga jordbrukare. Om det fanns mer stödrättigheter än stödberättigade hektar måste förvaltningen upphäva överlopps stödrättigheterna. Syftet med förslaget var att få alla pengar till jordbrukarna. Tidigare blev en del av

pengarna oanvända, eftersom de var bundna till outnyttjade stödrättigheter.

NTM-centralerna eller Statens ämbetsverk på Åland fattar beslut om upphävande av de överlopps stödrättigheterna. Det fattas sammanlagt cirka 38.000 sådana beslut och arealmässigt motsvarar de upphävda stödrättigheterna sammanlagt runt 23.000 hektar.